“Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Әлмәт интернат-мәктәбе”
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе

Педагогик
киңәшмә утырышында каралды
“29”август 2022 ел. №1
Интернат мәктәбе директоры
_______________Л.Р.Мартынова
Боерык белән кертелде 98-0
“ 31” 08 2022 ел

4нче КОРРЕКЦИЯ сыйныфы өчен
туган (татар) теле предметы буенча
эш программасы
Атнага **0,5** сәгать**,** елга **17** сәгать
Төзүчесе:
татар теле һәм әдәбият укытучысы Мөхәммәтҗанова Л.Ф.

Килешенгән:
Директор урынбасары________И.Б.Шарифуллина

МБ утырышында каралды, беркетмә№ 1 “26 ” август 2022 ел
МБ җитәкчесе ___________Л.Ю. Сайфутдинова

Әлмәт 2022 ел

Уку предметы буенча 4нче сыйныфта туган (татар) теле предметы буенча эш программасына аңлатмалы язу

Эш программасы статусы.

1. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Законы (21.12.2012, №273-ФЗ)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (25.10.1991, №1807-1, ред.12.03.2014)
3. Россия Федерациясенең Мәгариф министрлыгы боерыгы 19.12.2014 №1598
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Инвалид балаларны өйдә тәрбияләү һәм укыту тәртибе һәм инвалидларның белем алу мөмкинлеген тәэмин итү буенча социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә чаралары турында" 16.06. 2008 ел, 401 нче карары.
5. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (22.07.2013, № 68-ЗРТ)
6. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (8.07.1992, №1560-XII; ред. 12.06.2014№53-ЗРТ)
7. Авторлык программасы: Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укыту программасы(1 — 11 нче сыйныфлар) /Төзүче-авторлар: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева, Казан:2018
8. Әлмәт интернат мәктәбендә дисциплина, предмет, уку курсларының эш программалары раслануы, эшләү тәртибе, структура нигезләмәсе 31.08.22 № 98-О.
9. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына программасы.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына базислы уку-укыту планы.
11. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына эш программасы турында нигезләмә (локальный акт).

Рус телле балаларга туган (татар) телен укытуның төп максаты: укучыларны татарча аралашырга өйрәтү,татар теленең орфоэпик, орфографик.лексик, грамматик нигезләрен системалы рәвештә үзләштерү,телдән һәм язма сөйләм осталыгы һәм күнекмәләрен камилләштерү, татар теленә хөрмәт тәрбияләү, бу телнең дәүләт теле буларак әһәмияте зур булуына төшендерү.

Бу максатка ирешү өчен, түбәндәге бурычларны хәл итү сорала:

1) татар сөйләмен тыңлап аңларга күнектерү;
2) татар этикеты тәгъбирләрен кертеп, бирелгән ситуация буенча диалогик сөйләм оештырырга өйрәтү;
3) программада күрсәтелгән лексик темалар буенча телдән яки язмача монологик сөйләм булдыруга ирешү;
4) карап чыгу, танышу, өйрәнү, эзләнү максаты белән уку төрләрен кулланып, төрле жанрдагы текстларны аңлап уку күнекмәләрен үстерү;
5) татар телендәге сөйләмне фонетик, лексик, грамматик яктан дөрес төзергә күнектерү;
6) татар халкының фән, мәгариф, сәнгать, мәдәният өлкә¬сендәге казанышлары, күренекле шәхесләре белән таныш¬тыруны дәвам итү;
7) халыкларның үзара аңлашып, тату яшәвенә омтылыш тәрбияләү.

Эш программасының эчтәлеге:
Рус телендә сөйләшүче балаларга туган (татар) теле укытуның төп максаты һәм бурычлары.
Уку елы башында белергә тиешле белемнәр:
Грамматик минимум:
1. Саннарның атрибутив функциядә төрләнмәве.
2. Синоним һәм антоним сыйфатлар.
3. Инфинитив+яратам төзелмәсе.
4. Янында, астында, өстендә бәйлек сүзләрен сөйләмдә куллану.
5. Бу, теге күрсәтү алмашлыклары.
6. Төрле дәрәҗәдәге сыйфатларның мәгънәләре.
7. Сыйфат ясагыч кушымчалар: -лы/-ле,-сыз/-сез.
8. Агач башында, агач астында төзелмәләре.
9. –чы/-че сүз ясагыч кушымчалары.
Орфоэпик һәм орфографик минимум:
1.Авазлар һәм хәрефләр. Татар теленең үзенә генә хас авазларның әйтелеше һәм хәрефләрнең дөрес язылышы.
2. Өйрәнелгән лексик берәмлекләрне орфоэпия нормаларына туры китереп әйтүне ныгыту.
3. Алынма сүзләрне, дөрес әйтелешен саклап, сөйләмдә кулланырга күнектерү.
4. Укучыларның язу һәм язма сөйләм күнекмәләрен камилләштерү эшен дәвам итү.
5. Ике бертөрле тартык янәшә килгән сүзләрне дөрес әйтү күнекмәләрен булдыру.
Тыңлап аңлау:
Дәрестә әйткән сүзләрне, җөмләләрне тыңлап тәрҗемә итә белү.
Текстны тыңлап, интонация буенча җөмлә төрләрен билгеләү.
1 – 1,5 минутлык текстны тыңлап, аның төп эчтәлеген сөйләп бирү.
Текстны тыңлап, җөмлә санын билгеләү.
Монологик сөйләм:
Укытучы тәкъдим иткән тема буенча хикәя төзеп сөйләү.
Рәсем яисә рәсемнәр сериясе буенча гомуми бер темага берләштерелгән җөмләләр яки сюжет логикасы сакланган кечкенә хикәяләр төзеп сөйләү.
Текстлардагы хәлләргә бәйле сүзләрне кулланып, төрле күренешләрне укытучы ярдәмендә телдән сурәтләү. Сюжетны тулыландыру, кечкенә хикәя башына, аеруча ахырына, мөстәкыйль рәвештә төрле күренеш һәм хәлләр уйлап чыгарып өстәү.
Уку:
Бирелгән текстларны сәнгатьле уку.
Сүзлекләр белән эзләү.

Кечкенә күләмле шигырьләрне яттан өйрәнү.
Җөмләләрне фразаларга бүлү һәм дөрес пауза белән уку, логик басымны дөрес кую; образларны характерлау; әсәрнең төп фикерен таба белү.
Язу:
Үзеңнең гаиләң, дустың турында кечкенә хикәяләр язу; матур язу күнегүләре; сүзлек диктантлары язу.

Уку елы азагында белергә тиешле белемнәр:
Грамматик минимум:
1. Башында, уртасында, ахырында бәйлек сүзләрен сөйләмдә куллану.
2. Лексик темаларга караган сыйфатларны артыклык, чагыштыру дәрәҗәләрендә кулланырга өйрәтү.
3. Боерык фигыльнең барлык-юклык формасы.
4. Кушма, парлы исемнәрне, мәгънәләрен аңлап, дөрес кулланырга ирешү.
5.Бирегә, тегендә, монда, анда рәвешләрен сөйләмдә куллануны ныгыту.
6. Актив үзләштерелгән исемнәрнең тартым белән төрләнешен гамәли белүне ныгыту.
7. Фигыльнең өйрәнелгән заман фориаларын аңлап аера белү һәм дөрес белдерү өчен кирәкле форманы сайлап кулланырга күнектерү.
8. Саннарның өйрәнелгән төркемчәләрен гамәли белүне ныгыту.
9. Зат алмашлыкларын килешләр белән төрләндереп, дөрес куллануга ирешү.
Берлек һәм күплек сандагы уртаклык һәм ялгызлык исемнәрен, тартым һәм килеш белән төрләндереп, сөйләмдә куллану күнекмәләрен системалаштыру.

Орфоэпик һәм орфографик минимум:
1. Сузык һәм тартык авазлар. Татар теленең үзенчәлекле авазларын кабатлап тору.
2. Сүзләрнең иҗекләргә бүленешен истә тотып, сөйләм оештыра белү.
3. Сүзләрнең басымын билгеләү.
4. Сингармонизм законының асылын гамәли белү.
5. Хәрефләрне, сүзләрне, җөмләләрне каллиграфик дөрес итеп яза белүне камилләштерү.
6. Сүзләрнең грамматик мәгънәләрен үзгәртә торган мөнәсәбәт белдерүче кушымчаларны дөрес билгеләү күнекмәләрен булдыру.
7. Җөмлә ахырында нокта, сорау яки өндәү билгеләрен куеп, язу күнекмәләрен гомумиләштерү.
8. Орфоэпик һәм орфографик яктан сөйләмне оештыру эшен тирәнәйтү.
Тыңлап аңлау:

1. Җанлы сөйләмне тыңлап, аралаша алуга ирешү.
2. Ишеткән сөйләмнең, җөмләләрнең эчтәлегенә төшенү.

Диалогик сөйләм:

Программада күрсәтелгән темалар буенча диалогта катнашу;
лексик тема буенча укытучының сорауларына җавап бирә һәм сораулар куя белү;
татар сөйләм этикеты үрнәкләреннән урынлы файдаланып, әңгәмә кору.

Монологик сөйләм:

Укылган өзек яисә караган рәсем буенча өйрәнелгән җөмлә төрләрен файдаланып, хикәя төзү;
укыган хикәядәге вакыйгаларга охшашлык буенча балаларның үзләре белән булган хәлләр турында кечкенә хикәяләр төзеп сөйләүләрен оештыру.

Уку:

Сәнгатьле укуга әзерләнә белү,
дөрес, аңлап, тиешле дәрәҗәдә йөгерек һәм сәнгатьле уку,
укыган китапларның исемнәрен, авторларын хәтерләп әйтә алу.

Язу:

Ел дәвамында терәк сүзләр белән хикәя язу күнекмәләрен камилләштерү,
укылган өзек яки караган рәсем буенча, өйрәнелгән җөмлә төрләрен файдаланып, хикәя язу,
бәйрәмнәр белән котлап, котлау кәгазьләре язу,
сүзлек диктантлары язу.

Сәгатьләр саны кыскартылу сәбәпле дәреслектә бирелгән темалар кыскартылды һәм тыгызланды.

Дәрес №	**Дәрес темасы**	**Лексика**	**Контрольгә алынырга тиешле белем һәм күнекмәләр**	**Число План.**	**Число Факт.**
1	Лексико-грамматический материал в рассказе “Аниса и синица”. “Песнәк белән Әнисә” хикәясендәге лексик-грамматик материал.	ашата, эчертә	Тема буенча лексиканы белү.	7.09	
2	Г.Лотфи “Аниса и синица”. Г.Лотфи “Песнәк белән Әнисә”		Хикәягә план төзи, план буенча сөйли белү	14.09	

3	Отрицательная форма глагола изъявительного наклонения настоящего и прошедшего времени. Хәзерге һәм үткән заман хикәя фигыльнең юклык формасы.	өстендә, астында, канаты өшеде, томшык, борын, авырта, җим, сөт, эремчек	“Бара ала” төзелмәсен сөйләмдә куллана белү	21.09	
4	Лексико-грамматический материал в рассказе Ж.Тарземанова “Чирик”. Җ.Тәрҗемановның “Чирик” хикәясендәге лексик-грамматик материал.	өстендә, астында, канаты өшеде, томшык, борын, авырта, җим, сөт, эремчек		28.09	
5	Окончания принадлежности у существительных. Исемнәрнең тартым белән төрләнеше.	оча башлады, юкка чыкты, сәламәт, җилкә, шартлата, шаяра, курка	Нәрсә эшләргә яратканыңныәйтә белү.	5.10	
6	Лексико-грамматический материал в рассказе “Чирик” (2-3 часть). “Чирик” хикәясендәге (2-3 кисәк) лексик-грамматик материал.	тутый кош, кибет, орлык	Исемнәргә аффикслар ялгану тәртибен белү	12.10	
7	Повторение грамматики по теме “Друзья с крыльями”. “Канатлы дусларыбыз” темасындагы грамматиканы кабатлау.	-/-	“Канатлы дусларыбыз” темасына караган лексиканы белү.	19.10	

8	Определенное прошедшее время глагола изъявительного наклонения. Билгеле үткән заман хикәя фигыль. Сыйфат дәрәҗәләре		Билгеле үткән заман хикәя фигыльне сөйләмдә куллана белү	26.10	
9	Прошедшее время глагола изъявительного наклонения. Билгесез үткән заман хикәя фигыль.	энә, тун, җәнлек, иснәгән, ышана	Билгесез үткән заман хикәя фигыльне сөйләмдә куллана белү	9.11	
10	Повторение грамматики по теме “Лесные друзья”. “Урман дусларыбыз” темасындагы грамматиканы кабатлау.			16.11	
11	Лексико-грамматический материал в рассказе Г.Бакира “Зимняя игра”. Г.Бакир “Кышкы уен” хикәясендәге лексик-грамматик материал.	су туңа, кар тәгәрәтә, күрше, зурая, күмер, таяк, рәхәтләнеп, көлешәләр	Кар бабай ясауны сөйли белү. Дустыңны уенга, кар бабай ясарга чакыра белү.	23.11	
12	Повторение грамматики по теме “Зимние игры”. “Кышкы уеннар” темасындагы грамматиканы кабатлау.			30.11	
13	Склонение существительных по лицам. Исемнәрнең зат белән	-/-	Исемнәрнең зат белән төрләнеше	7.12	

	төрләнеше.				
14	Словообразующие окончания: -чы, -че. Сүз ясагыч кушымчалар: -чы/-че.	бакчачы, төзүче, сатучы, эшче, нефтьче, тегүче	Сүз ясагыч кушымчаларын: -чы/-че сөйләмдә куллану	14.12	
15	Лексико-грамматический материал в рассказе Д.Аппаковой “Скрипучие башмаки”. Д.Аппакованың “Шыгырдавыклы башмаклар” хикәясендәге лексик-грамматик материал.	-/-	“Уйный башлады” төзелмәсен сөйләмдә куллану. Фигыльнең заман формаларын аера белү	21.12	
16	Повторение грамматики по теме “Друзья”. “Дуслык” темасындагы грамматиканы кабатлау.	-/-	“Дуслык” темасын кабатлау.	11.01	
17	Биография поэта Б.Рахмата. Шагыйрь Б.Рәхмәтнең биографиясе.	күңелле, тамчы, кош, озын, кыска	Б. Рәхмәт турында сөйли белү.	18.01	
18	Лексико-грамматический материал в стихотворении “Риходит весна”. ”Яз килә” шигырендәге лексик-грамматик материал.		Шигырьне сәнгатьле укый белү	25.01	
19	Спряжение глагола изъявительного наклонения.			1.02	

	Хикәя фигыльнең заман белән төрләнеше.				
20	Структура инфинитив+можно, инфинитив+хочет. Инфинитив + ярый, инфитив + тели төзелмәсе.	табигать, бөре, юка, калын, һава	Эшне эшләргә яраганын, ярамаганын әйтә, сорый белү	8.02	
21	Структура *дайте пожалуйста.* Бирегезче, бирегез әле, бирегез зинһар – формалары.			15.02	
22	Повторение грамматики по теме “Приходит весна”. “Яз килә” темасындагы грамматиканы кабатлау.	-/-	“Яз килә” темасын кабатлау. Лексикасын белү	22.02	
23	Отрицательная форма глагола настоящего времени изъявительного наклонения. Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы.			1.03	
24	Окончания –сыз/-сез у существительных. Исемнәрдә –сыз/-сез аффикслары.	кат, йорт, төзи	Исемнәрдә –сыз/-сез аффиксларын кулланып сөйләшә белү	8.03	
25	Вопросы Куда? Где? Откуда? Кая, кайда, кайдан? сораулары.	яр буе, су буе	Буе сүзенең Ю.к., Ч.к., У-в.килешләрен дә төрләнүен белү.	15.03	

26	Повторение грамматики по теме “Четвероногие друзья”. “Дүрт аяклы дусларыбыз” темасындагы грамматиканы кабатлау.		“Дүрт аяклы дусларыбыз” темасы буенча лексиканы белү	22.03	
27	Лексико-грамматический материал в рассказе “Казань – столица”. “Казан – башкалабыз” хикәясендәге лексик-грамматик материал.	башкала, алтын ай, мәчет, манара, истәлекле, Казан кремле	Казан турында сөйли белү. Казанга баруың, анда нәрсәләр күрүең турында әйтә белү	5.04	
28	Склонение названий городов Татарстана по падежам. Татарстан шәһәрләре исемнәренең килеш белән төрләнүе .	шәһәр, яшьләр, ерак, якын	Татарстан шәһәрләрен атый, аларны Ю.к., Ч.к, У-в.килешләрендә сөйләмдә куллану	12.04	
29	Повторение грамматики по теме “Татарстан – родной край”. “Татарстан – туган ягым” темасындагы грамматиканы кабатлау.			19.04	
30	Ш.Галиев. “На летней поляне”. Ш.Галиев. “Җәйге болында”	Сабантуй, салават күпере, җиләк пешә, көннәр озын, төннәр кыска, алан, ис	Шигырьне сәнгатьле укый белү. Җәйге табигать турында сөйли белү.	26.04	
31	“Вкусное лето”.		Җәй көне нишләвең турында әйтә белү	3.05	

	“Тәмле җәй”.				
32	Лексико-грамматический материал в стихотворении “Летняя природа”. “Җәйге табигать” шигырьләрендә лексик-грамматик материал.	Сабантуй, салават күпере, җиләк пешә, көннәр озын, төннәр кыска, алан, ис	Җәйге табигать турында сөйли белү. Җәй көне нишләвең турында әйтә белү	10.05	
33	Лексико-грамматический материал в стихотворении Г.Набиуллина “Лес разговаривает”. Г.Нәбиуллин. “Урман сөйләшә” шигырендә лексик-грамматик материал.	урман, эндәшә, уңган, усак, каен, дөнья	Урманга бару, җиләк җыю турында сөйләшә белү	17.05	
34	Повторение. Кабатлау.			24.05	

Белем һәм күнекмәләргә билге кую категорияләре һәм кагыйдәләре.

Агымдагы контроль билгесез тәртип буенча башкарыла. Һәр чирек ахырында өлгерешнең арадаш нәтиҗәләре нигезендә фәннәр буенча шәхси казанышлар исемлеге тутырыла. Сыйныфлар буенча универсаль уку эшчәнлеген үстерү мониторингы алып барыла.

Класс	**Бүлекнең ,теманың исеме**	**План буенча уздыру вакыты**	**Үзгәреш кертүнең сәбәбе**	**Факт буенча уздыру вакыты**